

Hjärt-Lungfondens yttrande om- Höjd skatt på alkohol och tobak

Yttrande

Hjärt-Lungfonden tillstyrker förslaget om att höja skatten på tobak av folkhälsoskäl.

Hjärt-Lungfonden tillstyrker att tobaksskatterna höjs, men anser att skatten på cigaretter bör höjas påtagligt mer än vad det aktuella förslaget innebär. Dessutom måste vitt snus beskattas lika som brunt snus.

Bakgrund

Sveriges tobakspolitik har länge varit framgångsrik men har de senaste åren blivit omsprungna av många länder inklusive våra nordiska grannar.

Priset på cigaretter är lågt i Sverige jämfört med andra länder. Enligt en rapport från Europeiska kommissionen 2020 har Sverige bland de lägsta cigarettpriserna i förhållande till invånarnas köpkraft jämfört med såväl övriga Norden som EU. I Norge kostar till exempel ett cigarettpaket dubbelt så mycket som i Sverige. Trots de aviserade skattehöjningarna fortsätter Sverige att ha de lägsta tobaksskatterna i Norden. Flera studier från länder där tobaksskatten har höjts visar att konsumtionen minskar.

Priset är ett viktigt instrument för att skydda våra barn och unga från att bli nya nikotininister. Prishöjningar är, enligt en rad ekonomiska studier från flera länder och i linje med WHO:s ramkonvention om tobakskontroll, som Sverige ratificerat, en av de mest verksamma åtgärderna för att motverka tobakskonsumtion. Enligt WHO kan en höjning av tobaksskatten med omkring 10 % ge en minskning av antalet rökare med så mycket som 5 %. WHO's rekommendationer är att minst 70 % av priset ska utgöras av skatt. Enligt WHO är siffran endast 48 % i Sverige.

Det är bra att skatten höjs men priset på nikotin -och tobaksprodukter är fortfarande för lågt. Sverige behöver införa en modell där priset på tobak successivt och systematiskt höjs.

Att särställa nikotinprodukterna i förslaget är ett misstag som vi kommer att få betala i Sverige. Nikotinprodukterna är inte harmlösa och snus har visat sig vara en inkörsport till cigarettrökning, enligt en undersökning genomförd av SBU.

Förslaget innebär fortsatt lägre skatt på vitt snus dvs 200 mot 459 kr/kg för brunt snus. Detta är beklagligt eftersom dessa nya produkter har ökat kraftigt bland unga. Fortfarande är dessa produkter nästan helt oreglerade. Lägre priser på vitt snus riskerar att leda till fortsatt ökad användning bland unga.

Det är nästan bara unga som börjar med alla former av nikotin och tobak. Enligt en undersökning var det 92 % av vuxna rökare och snusare som hade börjat i tonåren eller ännu tidigare. Både barnkonventionen och tobakskonventionen ålägger alla att skydda barn och unga från alla former av tobak.

Det ultimata målet för höjda tobaksskatter borde vara att förbättra folkhälsan och förlänga liv. Den svenska folkhälsopolitikens övergripande mål för samhällets insatser inom tobaksområdet är att nikotin- och tobaksbruket ska minska.

Slutligen anser vi att det är beklagligt och oroande att tobaks- och nikotinbranschen är inbjudna som remissinstanser avseende denna remiss.

Tobakskonventionen, som Sverige ratificerade 2005 och åtagit sig att omsätta i praktisk nationell politik innehåller en särskild artikel, 5.3, som framhåller att folkhälsopolitiken måste skyddas mot direkt och indirekt påverkan från tobaksindustrin.

Dessvärre saknar Sverige ännu officiellt antagna riktlinjer för att implementera artikel 5.3.

Detta är en oroande brist, bland annat med tanke på att inbjudan att svara på denna remiss

också gått till företrädare för tobaksindustrin. Skattehöjningar motarbetas av tobaksindustrin.

Denna skattehöjning innehåller inte heller några tekniska aspekter som skulle föranleda tobaksindustrin att vara remissinstans.

Kristina Sparreljung

Generalsekreterare Hjärt-Lungfonden